

Czy wszystkie przekonania są *de dicto*?

[0] Trzy pytania

[a] Czy wszystkie przekonania są *de dicto*? Odpowiedź: Tak

[b] Czy pewne przekonania nie są *de re*? Odpowiedź: Tak

[c] Czy możemy koniunkcję [a] i [b] interpretować jako tezę o redukcji *de re* do *de dicto*? Odpowiedź: Nie

[1] Dysjunktywizm *versus* komplementaryzm

Dysjunktywizm: *de re* = nie- *de dicto*

Komplementaryzm: *de dicto* jako rodzaj *de re* (lub odwrotnie)

[2] Cztery rozumienia *de re-de dicto*

[i] Zasięg operatorów w zdaniach

- Kryteria inferencyjne
- *De re/de dicto* ze względu na wystąpienie operatora O,
- Dysjunktywizm
- Uwaga 1: nie mylić z tezą o wieloznaczności zdań przekonaniowych, Uwaga 2: zagadnienie obowiązywalności tezy o eksportacji.

[ii] Rozumienie ontologiczne [myśli zależne od przedmiotu]

„Myśli są zależne od przedmiotu, gdy ich tożsamość zależy od tożsamości przedmiotu, którego dotyczą” (Adams, Stecker, Fuller (1999), s. 47).

Możliwe postulaty znaczeniowe teorii (Ciecierski (2013)):

(Ax1) $\forall x \forall y \forall m \forall m' \text{ ODT}(m) \Rightarrow [x \neq y \wedge A(m, x) \wedge \diamond A(m', y)] \Rightarrow m \neq m'$

(Ax2) $\forall m (\text{ODT}(m) \Rightarrow \Box \text{ODT}(m))$

(Ax3) $\forall m \Box (\text{ODT}(m) \Rightarrow \exists x A(m, x))$

(Ax4) $\forall m \text{ ODT}(m) \Rightarrow \neg A(m, m)$

- Komplementaryzm

[iii] Rozumienie epistemiczne

„(...) myśli wskazujące dotyczące różnych przedmiotów, takie jak okazjonalne myśli o miejscu, w którym jestem, są Russellowskie. Gdy nie ma żadnego przedmiotu, z którym podmiot nie pozostaje w jakimś informacyjnym związku (...) wówczas nie ma Idei-określonego-przedmiotu, a zatem nie ma też myśli. Jego wskazująca myśl o określonym przedmiocie opiera się na fakcie istnienia informacyjnego związku określonego rodzaju, nie na idei tego związku lub myśli, że związek ten istnieje” (Evans (1982), s. 173)

[iv] Rozumienie hybrydowe

- Myśl *m* jest *de dicto*, jeśli ma treść propozycjonalną (może być adekwatnie opisana jako relacyjny stan umysłowy mający jako treść pewien sąd),
- Myśl *m* jest *de re*, jeśli z faktu, iż *x* żywi *m* wynika, że *x* jest powiązany relacją *R* z pewnym przedmiotem, o którym jest

myśl m , a relacja R to jakaś wyróżniona relacja epistemiczna lub psychologiczna.

- Komplementaryzm

[3] Teoria hybrydowa Kaplana

Pojęcie reprezentowania:

α jest reprezentacją przedmiotu x dla y ($\mathbf{R}(\alpha, x, y)$), gdy spełnione są trzy warunki:

1. α denotuje x ,
2. α jest o x ,
3. α jest nazwą wystarczająco żywą (dla y).

Przekonanie *de re*:

Przekonanie *de re* osoby o na temat przedmiotu $a = \exists \alpha [\mathbf{R}(\alpha, a, o) \wedge o \mathbf{B}\#(\dots) \alpha (---)\#]$

[4] Teoria hybrydowa ma zalety: (i) możemy reprezentować przekonania *de se*, *de hic*, *de nunc* jako przekonania *de re*, (ii) wskazuje na warunki, w których dopuszczalna jest eksportacja.

Idea: rozszerzyć pojęcie *reprezentacji*.

(*de se*)

$\forall \alpha \forall x \forall y \forall t \forall m$

$\mathbf{RS}(\alpha, y, x, t, m) \Leftrightarrow$

$[(\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \Rightarrow (x = y)) \wedge \forall \beta (\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \wedge \mathbf{R}(\beta, y, x, t, m)) \Rightarrow (\alpha = \beta)]$

tzn. reprezentacja *de se* jest unikatową reprezentacją podmiotu dla podmiotu.

(*de nunc*)

$\forall \alpha \forall x \forall y \forall t \forall m$

$\mathbf{RC}(\alpha, y, x, t, m) \Leftrightarrow$

$[(\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \Rightarrow (t = y)) \wedge \forall \beta (\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \wedge \mathbf{R}(\beta, y, x, t, m)) \Rightarrow (\alpha = \beta)]$

tzn. reprezentacja *de nunc* jest unikatową reprezentacją chwili dla podmiotu.

(*de hic*)

$\forall \alpha \forall x \forall y \forall t \forall m$

$\mathbf{RM}(\alpha, y, x, t, m) \Leftrightarrow$

$[(\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \Rightarrow (m = y)) \wedge \forall \beta (\mathbf{R}(\alpha, y, x, t, m) \wedge \mathbf{R}(\beta, y, x, t, m)) \Rightarrow (\alpha = \beta)]$

tzn. reprezentacja *de hic* jest unikatową reprezentacją miejsca dla podmiotu.

Bibliografia:

Max Adams, Robert Stecker, Gary Fuller (1999), „Object Dependent Thoughts, Perspectival Thoughts and Psychological

Generalization”, *Dialectica* 53 (1)

Kazimierz Ajdukiewicz (1965) „Pewna metoda eliminacji intencjonalnych zdań i formuł zdaniowych”, [w:] K. Ajdukiewicz, *Język i poznanie*, tom II, PWN, s. 365-370

Kazimierz Ajdukiewicz (1967) „Intensional expressions”, *Studia Logica* 20(1)

Tadeusz Ciecierski (2013) “Qualia as intrinsic properties”, [w:] M. Miłkowski, K. Talmont-Kamiński (red.) *Regarding the Mind, Naturally*, Cambridge Scholars Publishing

Gareth Evans (1982), *The Varieties of Reference*, John McDowell (red.), Oxford: Oxford University Press

David Kaplan (1968) „Quantifying in”, *Synthese* 19 (1-2)

David Lewis (1979) „Attitudes *de dicto* and *de se*”, *The Philosophical Review*, LXXXVIII (4)

Mark Richard (1997) „Propositional attitudes”, [w:] *A Companion to the Philosophy of Language*, B. Hale, C. Wright (red.), Blackwell Publishers

Robert Stalnaker (1999) *Context and Content. Essays on Intentionality in Language and Thought*, Oxford University Press